

Силабус
навчальної дисципліни
Фізіологічні основи навчальної діяльності

2024-2025 навчальний рік

Освітня програма **«Середня освіта. Біологія та здоров'я людини».**
Спеціальність 014 Середня освіта
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти

Викладач (і) Хатунцева Світлана Миколаївна
Посилання на сайт <https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=1401>
Контактний тел. 096 561 33 15
E-mail викладача: katunceva1974@gmail.com
Графік консультацій Вівторок 13.00 -14.20 год.
Субота 13.00 -14.20 год.

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3/ 90 год.	очна (денна)	12 год.	12 год.	64 год.	залік
	заочна (дистанційна)	4 год.	4 год.	82 год.	

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: навчальна діяльність, пам'ять, пізнавальні процеси, емоційні процеси, мислення, навчіння.

Мета курсу: забезпечити студентів знаннями про фізіологічні процеси, що лежать в основі навчання і пам'яті, розуміння індивідуальних особливостей цих процесів та їх застосування для оптимізації освітньої діяльності.

Предмет вивчення навчальної дисципліни «**Фізіологічні основи навчальної діяльності**»: фізіологічні механізми та процеси, що лежать в основі навчання, пам'яті і когнітивних функцій людини.

У результаті вивчення дисципліни студент буде знати: пізнавальні та емоційні процеси; поняття про мову і мовлення, їх функції; поняття про мову і мовлення, їх функції; фізіологічні основи мислення; утворення умовних рефлексів; фізіологічні механізми пам'яті; психофізіологію навчіння.

У результаті вивчення дисципліни студент буде **вміти:** астосовувати знання про фізіологічні основи навчальної діяльності для розробки і впровадження ефективних методів навчання; розуміти основні фізіологічні процеси, що лежать в основі навчання та пам'яті; аналізувати фізіологічні та соціальні фактори, що впливають на навчальну діяльність та здоров'я студентів; обирати ефективні шляхи і способи збереження, зміцнення, відновлення здоров'я людини.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності		Результати навчання		
ІК.	Здатність розв'язувати	РНб.	Демонструє	уміння

складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов. The ability to solve complex tasks or problems in the field of education, which involves the implementation of innovations and/or conducting pedagogical research and is characterized by the uncertainty of conditions. ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу. ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища. ФК 10. Здатність до усвідомлення досягнень біологічної науки та її ролі у житті суспільства та користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної та/або інноваційної діяльності. ФК 13. Здатність формувати знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення, відновлення здоров'я людини.	забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу. РН7. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища. РН10. Демонструє і використовує новітні досягнення біологічної науки та пояснює її ролі у житті суспільства і обґрунтовує їх використання для професійної та/або інноваційної діяльності. РН13. Використовує знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини.

Зміст курсу:

1. Тема 1. Пізнавальні та емоційні процеси, їх роль у діяльності та спілкуванні. Інтегративна діяльність нервової системи. Відчуття. Сприймання. Класифікація та види сприймання. Уявлення. Асоціація. Класифікація та види асоціацій. Емоція. Емоції і мотивації. Почуття. Функції емоцій та почуттів. Фізіологічні основи емоцій. Теорії емоцій. Види емоційних явищ та їх параметри. Емоційний стрес.

Тема 2. Поняття про мову і мовлення, їх функції. Мова як специфічно людський засіб спілкування. Словниковий склад. Функції мови. Етапи розвитку мови. Мовлення. Функції мовлення. Розвиток мовлення. Фізіологічні основи мовлення.

Тема 3. Фізіологічні основи мислення. Мислення і мозок. Форми мислення. Мисленнєві операції. Етапи мислення у розв'язуванні задач. Види мислення. Зв'язок мислення та мовлення. Розвиток мислення та мови. Розвиток мови і мислення в ранньому дитинстві. Розвиток мови і мислення в дошкільному віці. Розвиток мови і мислення в шкільному віці.

Тема 4. Утворення умовних рефлексів. Рефлекс та рефлекторний шлях. Сутність рефлекторної діяльності нервової системи. Поняття про безумовні та умовні рефлекси. Класифікація безумовних рефлексів. Класифікація умовних рефлексів. Механізм утворення умовних рефлексів. Тимчасовий зв'язок. Умовні рефлекси вищих порядків. Вироблення умовного рефлексу при використанні в якості подразника - слово.

Тема 5. Фізіологічні механізми пам'яті. Види та форми пам'яті: форми біологічної пам'яті; часова організація пам'яті. Механізми короткострокової

пам'яті:нейрофізіологічні кореляти короткострокової пам'яті; механізми імпульсної реверберації. Нейромедіаторні системи. Інформаційні макромолекули. Участь нейропептидів в навчанні та пам'яті. Порушення пам'яті.

Тема 6. Психофізіологія навчіння. Поняття навчіння, його механізми. Рівні навчіння. Форми навчіння і їх характеристика.Поняття «учіння». Види, рівні та механізми учіння і навчіння. Поняття «навчання» і його механізми.

Методи навчання: Словесні (пояснення, розповідь, лекція, вступна бесіда, навчальна дискусія, опора на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); наочні (ілюстрування, опорний мультимедіа-конспект, навчальні фільми); практичні (вправи, моделювання професійних ситуацій, гейміфікація, дослідження, проектування).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) відбуваються на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти дотримуються правил академічної доброчесності згідно Положення про академічну доброчесність у БДПУ. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: інтернет-ресурси, таблиці тощо.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проектор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі усного екзамену.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Лекційні заняття	6		
Практичні заняття	44		
Підсумковий контроль		50	
екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		Відмінно
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
	не зараховано		Зараховано				
Лекційне заняття 1		1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 2			1	1	1	1	1
Лекційне заняття 3				1	1	1	1
Лекційне заняття 4					1	1	1
Лекційне заняття 5						1	1
Лекційне заняття 6							1
Всього	0	1	2	3	4	5	6
Практичне заняття 1	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 2	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 3	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 4	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 5	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Практичне заняття 6	2,8	4	4,5	4,8	5,8	6,6	7,3
Всього	17	24	27	29	35	40	44
Разом максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		Відмінно
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Питання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Питання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Питання 3	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 4. Відповідність результатів контролю знань за різними шкалами та критерії оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-	Шкала оцінювання ЄКТС		Критерії оцінювання	Національна шкала оцінювання	
	Оцінка за шкалою ЄКТС	Значення оцінки за шкалою ЄКТС		Екзамен, курсова робота, практика	Залік

бальною шкалою					
90-100	A	відмінно	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, може використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує свої відповіді.	відмінно	зараховано
78-89	B	дуже добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці творчо розв'язує вправи і завдання у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.		
65-77	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовує її на практиці; вміє контролювати власну діяльність; виправляти помилки, добирати аргументи для підтвердження своїх думок.	добре	
58-64	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал,	Задовільно	

			виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.		
50-57	E	достатньо	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, фрагментів.	незадовільно	

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (добре)
65-77			C (добре)
58-64	задовільно		D (задовільно)
50-57			E (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література:

Основна

1. Біологічні й медико-соціальні основи здоров'я зі змістовим модулем: загальна та вікова фізіологія : конспект лекцій / укладач Н. В. Коляда. Суми : Сумський державний університет, 2023. 106 с.
2. Вікова фізіологія дитини. Навчальний посібник, за ред. І.М.Карвацького. К.: Фенікс, 2017. 160 с.
3. Інтелектуальні методи в управлінні: навчальний посібник / Л. В. Дранишников. Кам'янське: ДДТУ, 2018. 416 с.
4. Іонов І.А. Фізіологія вищої нервової діяльності (ВНД): навчальний посібник / І.А. Іонов, Т.Є. Комісова, А.В. Мамотенко, С.О. Шаповалов, О.М. Сукач, Н.Ф. Теремецька, О.О. Катеринич, Харків: ФОП Петров В.В., 2017. 143с
5. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.
6. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія [за заг. ред. Л.М. Рибалко]. Тернопіль : Осадца В.М., 2019. 400 с.
7. Корінчак Л.М. Вікова фізіологія та шкільна гігієна: навчально-методичний посібник. Умань ВПЦ «Візаві», 2018. 320с.
8. Мелега К.П. Сучасні технології здоров'язбереження : навч. посіб. / К. П. Мелега ; рец. : Ю. Д. Бойчук, Т. М. Ганич. Ужгород : Говерла, 2018. 200 с.
9. Методична розробка до практичних занять з дисципліни «Сучасні технології здоров'язбереження» / Укладач: К.П. Мелега. Ужгород, 2021. 48 с.
10. Фізіологія. Навчально-методичний посібник до практичних занять та самостійної роботи / за редакцією М.Р. Гжегоцького. Вінниця: Нова Книга, 2019. 464 с.
11. Фізіологія: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів / [В.Г. Шевчук, В.М. Мороз, С.М. Белан, та ін.]; за редакцією В.Г. Шевчука. –Вид. 4-е. Вінниця: Нова Книга, 2018. – 448 с. <http://nk.in.ua/pdf/1644.pdf>
12. Формування інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища: досвід проектування і реалізації : матеріали круглого столу / упоряд. Н. А. Поліщук. Луцьк : ВІППО, 2018. 124 с.
13. Moroz V.M., Shandra O.A., Vastyanov R.S., Yoltukhivsky M.V., Omelchenko O.D. Physiology: Textbook / Edited by V.M.Moroz, O.A.Shandra. 5th edition. Vinnytsia: Nova Knyha Publishers, 2020. 728 p.

Допоміжна

1. Антонік І.П., Антонік В.І., Фізіологічні дослідження нервових процесів та вищої нервової діяльності: навчальний посібник. Кривий Ріг, 2007, 113 с.
2. Глазкова І.Я., Хатунцева С.М. Теоретико-методичні засади безбар'єрного освітнього середовища. Кол.монографія: Університети України в умовах нових реалій: збереження наукового та кадрового потенціалу : Наукова монографія. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2024. – 408 с. С. 97-120 .
3. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / В.О. Крилюк, В.Ю. Кузьмін, І.В. Кузьмінський, та ін. Київ, 2017. 120 с.
4. Дух О. І. Фізіологія вищої нервової діяльності. Практикум : навчально-методичний посібник. Кременець: ВЦ КОГПІ. 2014. 140 с.
5. Закон України №2801-ХІІ від 19.11.1992 р. «Основи законодавства України про охорону здоров'я». - Режим доступу: [Основи законодавства Україн... | від 19.11.1992 № 2801-ХІІ \(rada.gov.ua\)](http://www.rada.gov.ua)
6. Закон України №5081-УІ від 09.12.2015 р. «Про екстрену медичну допомогу». - Режим доступу: [Бйр://гакоп2.гагіа. аоу.иа/1ат/5Бо^/5081-17.](http://zakon2.rada.gov.ua/1at/5Bo^/5081-17)
7. Закон України від 01.01.2016 р. № 1489-14 «Про психіатричну допомогу». - Режим доступу: [Про екстрену медичну допомогу | від 05.07.2012 № 5081-VI \(rada.gov.ua\)](http://www.rada.gov.ua)
8. Кара С. І. Спортивна фізіологія : навч. посіб. / С. І. Кара. Бердянськ : БДПУ, 2012. 200 с.

9. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 194 с
10. Макарчук, М. Ю., Куценко, Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник / М. Ю. Макарчук, Т. В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А.Данилов К. : ООО «Інтерсервіс», 2011. 329 с.
11. Фізіологія людини і тварин (фізіологія нервової, м'язової і сенсорних систем) : підручник : [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Ю. Клевещь, В. В. Манько, М. О. Гальків, та ін. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. с. 312 (Серія «Біологічні Студії»).
12. Хатунцева С.М. Методичні рекомендації до практичних та самостійних робіт з історії медицини та фізичної реабілітації. Бердянськ: БДПУ, 2022. 26 с.
13. Хатунцева С.М. Основи анатомії та фізіології нервової системи. Бердянськ: БДПУ, 2021. 82 с.
14. Хатунцева С.М. Глазкова І.Я., Ляхова І.М. Забезпечення безбар'єрного доступу до здоров'язбережувального освітнього середовища. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. 2023.436 с. С. 410-418.
15. Хатунцева С.М., Кара С.І. Методи біостатистики як елемент доказової медицини. Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи: матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. 15 грудня, 2023 р., Київ / Київ. Ун-т імені Бориса Грінченка; за заг. ред. О. В. Ярмолюк. К.: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2023. 542 с. С. 529-533. zfv.s.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/ilid/kfvps/program/Тези_Конференція_ФЗФВС_Грінченко_12.2023.pdf
16. Расторгуєва І.С., Єфімова А.І, Хатунцева С.М., Кара С.І., Сучасні реабілітаційні технології у сфері здоров'я. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки, 2022, Вип. 3. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 381-388.*
17. Хатунцева С.М., Кара С.І., Пшенична Н.С., Расторгуєва І.С., Єфімова А.І. Формування професійної компетентності майбутніх фізичних терапевтів у процесі вивчення біологічних дисциплін. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2022. Вип. 80. Т. 2. С.183–187.
18. Фізіологія : навч. посібник / О. А. Кащенко, О. М. Пошпелов, С. Л. Ляшенко, Г. О. Волохова ; за ред. проф. О. А. Шандри. Одеса : ОНМедУ, 2012. 288 с. (Серія «Бібліотека студента-медика»).
19. Фізіологія людини і тварин (фізіологія нервової, м'язової і сенсорних систем) : підручник : [для студ. вищ. навч. закл.] / М. Ю. Клевещь, В. В. Манько, М. О. Гальків, та ін. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. с. 312 (Серія «Біологічні Студії»).
20. Філіппов М. М. Навчальна програма дисципліни «Психофізіологія» (для бакалаврів). К.: МАУП, 2007. 20 с.
21. Чайченко Г.М. Фізіологія людини і тварин: Підручник. К.: Вища шк., 2003. 463 с.
22. Чижик В.В. Спортивна фізіологія: навч. посібник для студентів / В.В.Чижик. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2011. 256 с.
23. Glazkova, I., Khatuntseva, S., Vaseiko, Y., Shymanovych, I., & Yaroshchuk, L. Future teachers' training to application of cognitive barriers in professional activities during the Covid-19 pandemic *Amazonia Investiga*, 1 (50), (2022), 66–78. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.50.02.7>
24. Glazkova, I., Khatuntseva, S., Yaroshchuk L. Professional Pedagogical Culture: Historical Culturological Aspect. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12 (3), (2020), 144–162. URL: <https://publons.com/publon/36911847/>
25. Khatuntseva, S., Kabus, N., Portyan, M., Zhernovnykova, O., Kara, S., & Knysh, S. The Method of Forming the Health-Saving Competence of Pedagogical Universities' Students.

Revista Romane ascapentru Educatie Multidimensionala, 12 (1), (2020), 185–197. (Web of Science) (<https://publons.com/publon/32455010/>)

26. Khatuntseva S., Glazkova I., Khatuntseva O. Issue of barriers of self-knowledge in the process of formation of future specialists' readiness for self-improvement. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 2. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 455–463.

27. Khatuntseva S., Glazkova I. Characterization of barriers to be overcome in the formation of information and communication competence of a future specialist. XII International Scientific and Practical Conference «Challenges and problems of modern science», January 04-05, 2024, London, United Kingdom. P.47-51. [GB.L-0405012024.pdf \(conference-w.com\)](#)

28. Khatuntseva S., Glazkova I. Psychological and pedagogical principles of preventing and overcoming barriers in students as a condition for the functioning of a barrier-free educational environment. Актуальні питання здоров'язбереження, безбар'єрності, фізичної терапії, реабілітації в умовах сьогодення: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 16-17 травня 2024 р., Ужгород / Упорядник: к.мед.н., доц. Мелега К.П. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 203 с. С.177-180.

29. Khatuntseva S., Frolova O. Pedagogical barriers and ways to overcome them as an incentive for self-improvement. The 2nd International scientific and practical conference “Innovations in education: prospects and challenges of today” (January 16 - 19, 2024) Sofia, Bulgaria. International Science Group. 2024. 389 p. P. 183-186. [INNOVATIONS-IN-EDUCATION-PROSPECTS-AND-CHALLENGES-OF-TODAY \(1\).pdf](#)

30. Nalyvaiko O., Prokopenko A., Kabus H., Khatuntseva S., Zhukova O., & Nalyvaiko H. Project-digital activity as a means of forming digital competence of humanities specialties' students. *Information Technologies and Learning, Tools*, 87(1), (2022), 218–235. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4748>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека кафедри
4. Сайти:

<https://mon.gov.ua/>